

**PWYLLGOR CYNGOR RHONDDA CYNON TAF
CYNGOR**

Cofnodion o gyfarfod hybrid y Cyngor a gynhaliwyd Dydd Mercher, 12 Gorffennaf 2023 am
5.15 pm

Cafodd y cyfarfod yma ei ddarlledu'n fyw, ac mae modd gweld y manylion [yma](#)

**Y Cyngorwyr Bwrdeistref Sirol – Roedd y Cyngorwyr canlynol yn bresennol yn Siambr
y Cyngor:-**

Y Cyngorydd S Evans	Y Cyngorydd B Stephens
Y Cyngorydd J Brencher	Y Cyngorydd R Bevan
Y Cyngorydd S Bradwick	Y Cyngorydd G Caple
Y Cyngorydd J Cook	Y Cyngorydd A Crimmings
Y Cyngorydd E Dunning	Y Cyngorydd R Davis
Y Cyngorydd S Emanuel	Y Cyngorydd J Edwards
Y Cyngorydd G Jones	Y Cyngorydd L Ellis
Y Cyngorydd W Jones	Y Cyngorydd B Harris
Y Cyngorydd W Lewis	Y Cyngorydd G Holmes
Y Cyngorydd C Lises	Y Cyngorydd W Hughes
Y Cyngorydd C Middle	Y Cyngorydd G O Jones
Y Cyngorydd S Morgans	Y Cyngorydd C Leyshon
Y Cyngorydd A Morgan	Y Cyngorydd M Maohub
Y Cyngorydd S Rees	Y Cyngorydd C Preedy
Y Cyngorydd G Stacey	Y Cyngorydd J Smith
Y Cyngorydd S Trask	Y Cyngorydd L Tomkinson
Y Cyngorydd M Webber	Y Cyngorydd G Warren
	Y Cyngorydd R Yeo

Roedd y Cyngorwyr canlynol yn bresennol ar-lein:

Y Cyngorydd J Barton	Y Cyngorydd P Binning
Y Cyngorydd A Dennis	Y Cyngorydd M Ashford
Y Cyngorydd V Dunn	Y Cyngorydd S J Davies
Y Cyngorydd R Evans	Y Cyngorydd D Evans
Y Cyngorydd H Gronow	Y Cyngorydd S Hickman
Y Cyngorydd R Lewis	Y Cyngorydd J Elliott
Y Cyngorydd D Owen-Jones	Y Cyngorydd Sera Evans
Y Cyngorydd W Treeby	Y Cyngorydd D Grehan
Y Cyngorydd K Webb	Y Cyngorydd A S Fox
Y Cyngorydd T Williams	Y Cyngorydd G Hopkins
Y Cyngorydd R Williams	Y Cyngorydd D Parkin
Y Cyngorydd A Rogers	Y Cyngorydd A Roberts
Y Cyngorydd D Wood	Y Cyngorydd D Williams

Swyddogion oedd yn bresennol

Mr P Mee, Prif Weithredwr

Mr B Davies, Cyfarwyddwr Cyfadran – Cyllid, Gwasanaethau Digidol a Gwasanaethau Rheng Flaen

Mr R Evans, Cyfarwyddwr Materion Adnoddau Dynol
Mr S. Gale, Cyfarwyddwr Materion Ffyniant a Datblygu
Mr C Hanagan, Cyfarwyddwr Gwasanaeth – Gwasanaethau Democraataidd a Chyfathrebu
Mr A Wilkins, Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cyfreithiol a Gwasanaethau Democraataidd

Ymddiheuriadau am absenoldeb

Y Cynghorydd L Addiscott	Y Cynghorydd J Bonetto
Y Cynghorydd A J Ellis	Y Cynghorydd P Evans
Y Cynghorydd K Johnson	Y Cynghorydd K Morgan
Y Cynghorydd N H Morgan	Y Cynghorydd W Owen
Y Cynghorydd M Norris	Y Cynghorydd S Powderhill
Y Cynghorydd G E Williams	Y Cynghorydd M Powell

26 Croeso

Roedd y Llywydd wedi croesawu'r Aelodau i gyfarfod hybrid y Cyngor - a oedd wedi dechrau am 5.15pm.

27 Datgan Buddiant

Yn unol â Chod Ymddygiad y Cyngor, cafodd y datganiadau o fuddiant canlynol eu gwneud ynglŷn â'r agenda a chafodd datganiad o fuddiant pellach ei wneud ynglŷn ag eitem 5 ar yr agenda yn ddiweddarach yn y cyfarfod (gweler Cofnod 31):

Eitem 7 ar yr Agenda - Y Diweddaraf Am Faterion Cynllunio Cenedlaethol a Rhanbarthol a Chymeradwyaeth ar gyfer Cytundeb Cyflawni a Diwygiad i'r Amserlen ar gyfer Gwaith Paratoi Parhaus Y Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig.

Roedd Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol W Lewis wedi datgan buddiant personol - "Mae fy nghyflogwr, Cymdeithas Tai Hafod, wedi'i nodi yn yr adroddiad, rydw i hefyd yn aelod o Gymdeithas y Sgowtiaid".

Eitem 10 ar yr Agenda – Rhybudd o Gynnig Brys

Roedd Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol W Hughes wedi datgan buddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu (Bydda i'n gadael y cyfarfod yn ystod y drafodaeth am yr eitem yma) - "Mae fy ngwraig yn rheoli'r gwasanaeth gofal yn y cartref".

Roedd Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol G Hughes wedi datgan buddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu (Bydda i'n gadael y cyfarfod yn ystod y drafodaeth am yr eitem a bydd Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol B Stephens, y Dirprwy Lywydd, yn camu i rôl y Cadeirydd ar gyfer yr eitem yma) - "Mae fy mam yn gweithio i'r gwasanaeth gofal yn y cartref."

28 Cofnodion

PENDERFYNWYD cymeradwyo cofnodion cyfarfod hybrid y Cyngor a gynhaliwyd ar 14 Mehefin 2023 yn rhai cywir.

29 Cyhoeddiadau

Cafodd y cyhoeddiadau canlynol eu gwneud:

- Roedd yr Arweinydd wedi cyhoeddi marwolaeth y Cyfarwyddwr Cyfadran, Mr George Jones. Disgrifiodd yr Arweinydd Mr Jones fel swyddog gwyb, cwrtais a chyfeillgar. Yn anffodus, roedd Mr Jones wedi ymddeol yn gynnar o ganlyniad i iechyd gwael. Roedd yr Arweinydd wedi cyfleu ei dristwch am y mater yma gan estyn cydymdeimlad i deulu Mr George Jones ar ran y Cyngor.
- Ar ran y Cynghorydd S Morgans, roedd Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol J Smith yn dymuno llongyfarch disgyblion Blwyddyn 1 a Blwyddyn 2 Ysgol Gynradd Gymuned y Maerdy am ennill cystadleuaeth cyfnod sylfaen Menter Ysgolion y Dreftadaeth Gymreig 2023. Roedd 6,000 o geisiadau ac roedd disgyblion Blwyddyn 1 a 2 wedi ennill cystadleuaeth prosiect treftadaeth gyda'u cyflwyniad nhw 'Made and Moulded in Maerdy'.

30 DATGANIADAU

Roedd Arweinydd y Cyngor, Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol A Morgan OBE wedi rhoi gwybod ei fod e wedi gofyn i'r Cyfarwyddwr Cyfadran - Cyllid, Gwasanaethau Digidol a Gwasanaethau Rheng Flaen i gyflwyno unrhyw becynnau cyllid sydd ar gael i gefnogi trigolion a'r 3ydd sector cyn y gaeaf, a hynny'n rhan o'i adolygiad canol blwyddyn o sefyllfa'r Cyngor o ran tanwariant a chronfeydd wrth gefn. Ychwanegodd y byddai'n hoffi gweld y Cyngor yn defnyddio pecyn cyllid gwerth miliynau o bunnoedd i gefnogi trigolion a'u teuluoedd gyda'r argyfwng costau byw a'r effaith ddilynol ar dlodi plant lle bynnag y bo modd, pe byddai'r pecyn cyllid yma ar gael.

31 Cwestiynau gan yr Aelodau

1) Cwestiwn gan Gynghorydd y Fwrdeistref Sirol J Brencher i Arweinydd y Cyngor Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol A Morgan OBE:

"A wnaiff yr Arweinydd roi diweddariad ar yr ymrwymiad i gyllido 10 Swyddog Cymorth Cymunedol yr Heddlu a darparu trosolwg o sut mae'r gwasanaeth Wardeiniaid Cymunedol yn cael effaith gadarnhaol ar ein cymunedau?"

Ymateb gan Gynghorydd y Fwrdeistref Sirol A. Morgan OBE:

Rhoddodd yr Arweinydd wybod bod 10 Swyddog Cymorth Cymunedol yr Heddlu bellach yn gweithio'n dda gyda'r 14 Warden Cymunedol i gefnogi Heddlu De Cymru. Ychwanegodd na fyddan nhw'n cymryd lle'r Heddlu, gan eu bod nhw'n darparu presenoldeb gweladwy sy'n tawelu meddwl ein trigolion mewn ardaloedd allweddol yn ein cymunedau, megis canol trefi a pharciau. Mae adborth y cyhoedd wedi bod yn gadarnhaol iawn hyd yn hyn ac mae busnesau a thrigolion lleol wedi nodi bod eu presenoldeb nhw yn cael effaith gadarnhaol ar ganfyddiadau o ddiogelwch y gymuned.

Nododd yr Arweinydd eu bod nhw'n helpu i sicrhau cydymffurfiaeth â Gorchmynion Diogelu Mannau Cyhoeddus y Cyngor, o ran cadw cŵn oddi ar gaeau chwaraeon a'r Gorchmynion Diogelu Mannau Cyhoeddus sy'n gysylltiedig ag alcohol yng nghanol trefi Pontypridd ac Aberdâr. Ar hyn o bryd mae 14 Warden yn rhan o'r garfan, gan gynnwys 2 Uwch Warden, maen nhw'n gweithio hyd at 7 diwrnod yr wythnos yn rhan o batrwm sifftiau. Mae'r gwasanaeth yn gweithredu 14/15 awr y dydd.

Roedd yr Arweinydd wedi annog Aelodau i roi gwybod am unrhyw achosion o ymddygiad gwrthgymdeithasol gan ddefnyddio'r dulliau arferol, sef mewnlwch y Gwasanaethau i Aelodau, Diogelwch y Cyhoedd neu'r Heddlu. I gloi, roedd yr Arweinydd wedi nodi bod y gwasanaeth yma'n un o'r ymrwymadau craidd oedd wedi'u nodi yn rhan o fanifesto Grŵp Llafur RhCT, ac sydd bellach wedi cael ei weithredu.

Nid oedd unrhyw gwestiwn ategol.

2. Cwestiwn gan Gynghorydd y Fwrdeistref Sirol D Parkin i'r Aelod o'r Cabinet a faterion yr Amgylchedd a Hamdden, Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol A. Crimmings:

"A wnaiff yr Aelod o'r Cabinet roi diweddariad ar welliannau i'r manau chwarae ledled y Fwrdeistref Sirol?"

Ymateb gan Gynghorydd y Fwrdeistref Sirol A. Crimmings:

Roedd y Cynghorydd Crimmings yn falch o gadarnhau bod rhaglen adnewyddu a gwella manau chwarae'r Cyngor wedi parhau yn ystod y cyfnod ers dechrau tymor newydd y Cyngor. Esboniodd fod y Cyngor wedi cyflawni rhaglenni buddsoddi sylweddol yn y maes yma bob blwyddyn ers 2015 - a hynny er mwyn cydnabod sut y mae pobl ifainc yn cael budd o chwarae yn yr awyr agored, gan annog eu datblygiad a'u dychymyg.

Roedd y Cynghorydd Crimmings wedi rhoi gwybod bod 166 o'r 217 o fannau chwarae wedi derbyn buddsoddiad yn ystod y cyfnod yma, sef 76.5% o'r holl fannau chwarae. Mae dros 3/4 o'r cyfleusterau chwarae wedi derbyn gwelliannau'n rhan o raglen fuddsoddi gwerth £6miliwn. Mae rhai o'r cyfleusterau yma wedi gweld gwaith "cam 2" o ganlyniad i fuddsoddiadau rhannol neu'r angen i adnewyddu offer, felly mae cyfanswm o 186 o brosiectau wedi'u cyflawni.

I gloi, rhoddodd y Cynghorydd Crimmings wybod bod 10 prosiect wedi cael eu nodi ar gyfer gwaith gwella yn ystod blwyddyn ariannol 2023/24, gan gynnwys man chwarae Tyn-y-Bryn yn ward y Cynghorydd Parkin. Mae hyn yn cynnwys buddsoddiad gwerth £341,000.

Nid oedd unrhyw gwestiwn ategol.

3) Cwestiwn gan Gynghorydd y Fwrdeistref Sirol S. Emanuel i Arweinydd y Cyngor, Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol A. Morgan OBE:

"A oes modd i'r Arweinydd rannu'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd sydd wedi'i wneud mewn perthynas â Metro De Cymru?"

Ymateb gan Gynghorydd y Fwrdeistref Sirol A. Morgan OBE:

Rhoddodd yr Arweinydd wybod bod Trafnidiaeth Cymru wedi gwneud cynnydd sylweddol dros y pedwar mis diwethaf. Mae'r Ganolfan Reoli yn Ffynnon Taf bellach wedi agor a chafodd cerbyd newydd y Metro ei gyflwyno ar y rheilffordd. Rhoddodd yr Arweinydd wybod bod gwaith profi'r tram-drenau trydan/batri, a fydd yn gweithredu ar linellau Treherbert ac Aberdâr, bellach wedi cychwyn. Mae'r gwaith profi yma'n cael ei gynnal cyn dechrau'r

broses o hyfforddi gweithredwyr y trenau, a byddan nhw'n gweithredu o ddepo Ffynnon Taf, gwerth £100miliwn.

Esboniodd yr Arweinydd fod y rhan gyntaf o'r rheilffordd, rhwng Caerdydd a Phontypridd, wedi cael ei thrydaneiddio ar ddiwedd mis Mai, mae gwaith gwella'r traciau wedi cael ei gynnal mewn lleoliadau ledled Llinell Graidd y Cymoedd er mwyn paratoi ar gyfer y tram-drenau newydd. Roedd y rhaglen drawsnewid ar gyfer llinell Treherbert wedi dechrau ar ddiwedd Ebrill 2023, gan osod ffensys palisâd ac adeiladu manau croesi o dan y trac ar hyd y llwybr yma. Mae plattform newydd yn cael ei adeiladu yng ngorsaf Dinas, Cwm Rhondda, gan y bydd y rheilffordd yn cael ei dyblu yn yr orsaf yma. Bydd pont Mynediad i Bawb newydd, sy'n cynnwys lifft a grisiau i'r ddau blatfform, hefyd yn cael ei gosod.

Nododd yr Arweinydd fod Trafnidiaeth Cymru wedi rhannu negeseuon diogelwch mewn perthynas â thrydaneiddio'r llinell ar Facebook, a hynny i gadw cymunedau'n ddiogel.

Nid oedd unrhyw gwestiwn ategol.

4) Cwestiwn gan Gynghorydd y Fwrdeistref Sirol A J Dennis i Arweinydd y Cyngor Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol A Morgan OBE:

"Pa gefnogaeth a gwasanaethau cyfeirio sydd ar gael i drigolion o ran yr argyfwng costau byw"

Ymateb gan Gynghorydd y Fwrdeistref Sirol A. Morgan OBE:

Rhoddodd yr Arweinydd wybod y bydd pecynnau cymorth pellach yn cael eu cyhoeddi yn yr Hydref, ond hyd yn hyn, mae modd i grwpiau cymunedol geisio cyllid yn rhan o'r cynllun micrograntiau ac mae'r Cyngor eisoes wedi derbyn nifer fawr o geisiadau. Ychwanegodd fod effaith cyni parhaus a'r argyfwng costau byw yn golygu bod banciau bwyd yn hanfodol er mwyn cefnogi trigolion, mae gwaith sylweddol yn cael ei gynnal yn y Pantrioedd Bwyd, Clybiau Bwyd a Hwyl, a thrwy swmp brynu bwydydd yn rhan o wasanaethau caffael y Cyngor.

Siaradodd yr Arweinydd am lwyddiant Canolfannau'r Gaeaf y llynedd a'r cymorth a gafodd e ddarparu gan y llyfrgelloedd a chanolfannau cymuned y Cyngor i'r trigolion hynny oedd yn cael eu heffeithio gan yr argyfwng costau byw. Ychwanegodd fod helpu trigolion i gymdeithasu a chynnig man diogel a chynnes i gwrdd yn hanfodol, yn enwedig gan ystyried costau ynni a thanwydd uwch. Pwysleisiodd yr Arweinydd y byddai angen i'r Cyngor barhau ddarparu cymorth yn ôl yr angen, yn enwedig i'r 3^{ydd} sector.

Nid oedd unrhyw gwestiwn ategol.

5) Cwestiwn gan Gynghorydd y Fwrdeistref Sirol S Morgans i'r Aelod o'r Cabinet ar faterion Addysg, Cyfranogiad Pobl Ifainc a'r Gymraeg, Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol R. Lewis:

"Yn dilyn sicrhau caniatâd cynllunio, a wnaiff yr Aelod o'r Cabinet amlinellu'r camau nesaf ar gyfer datblygu ysgol newydd sbon ar gyfer Ysgol Gynradd Gymraeg Lllyn y Forwyn yng Nglynrhedynog?"

Ymateb gan Gyngorydd y Fwrdeistref Sirol R. Lewis:

Rhoddodd y Cyngorydd Lewis wybod bod gwaith eisoes wedi dechrau ar y safle i greu Ysgol Gynradd Gymraeg newydd sbon ar gyfer Ysgol Gynradd Gymraeg Llyn y Forwyn. Hysbysodd yn hyn, mae gwaith adfer sylweddol wedi cael ei gyflawni, ac mae'r contractwr sydd wedi'i benodi, Wynne Construction, bellach ar y safle yn gwneud cynnydd da gyda gwaith clirio'r safle a gwaith tyrchu a llenwi. Mae disgwyl i'r gwaith adeiladu ddechrau ym mis Medi 2023.

Nododd y Cyngorydd Lewis fod y Cyngor anelu at gwblhau'r ysgol newydd (yr adeilad ei hun) erbyn Awst 2024, fel bod yr adeilad yn barod ar gyfer blwyddyn academaidd 2024. Mae'n bwysig nodi bod Wynne Construction wedi ymweld â'r ysgol yn ddiweddar i gynnal sesiwn lechyd a Diogelwch ar y safle gyda'r disgyblion, gan dynnu sylw'r disgyblion at beryglon safle adeiladu. Maen nhw hefyd wedi lansio cystadleuaeth dylunio poster lle bydd disgyblion o sawl grŵp blwyddyn yn dylunio poster diogelwch, bydd rhai yn cael eu dewis a'u harddangos ar y safle.

Nid oedd unrhyw gwestiwn ategol.

6) Cwestiwn gan Gyngorydd y Fwrdeistref Sirol D R Bevan i Arweinydd y Cyngor - Cyngorydd y Fwrdeistref Sirol A. Morgan OBE:

"A wnaiff yr Arweinydd rannu'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd sydd wedi'i wneud ar domen Tylorstown?"

Ymateb gan Gyngorydd y Fwrdeistref Sirol A. Morgan OBE:

Rhoddodd yr Arweinydd wybod bod gwaith yn parhau i fynd rhagddo ar safle Tomen Tylorstown o ganlyniad i'r tywydd sych yn ddiweddar. Dechreuodd y cloddwaith ym mis Ebrill 2023, gyda'r contractwyr yn symud 160,000 tonnell o ddeunyddiau. Nododd ei fod e wedi ymweld â'r safle yn ddiweddar yng nghwmni Prif Weinidog Cymru a swyddogion Llywodraeth Cymru i weld y gwaith sy'n cael ei gynnal ar hyn o bryd.

Esboniodd y bydd gwaith pellach yn cael ei gynnal dros y misoedd nesaf a bydd gwaith ar y safle'n cael ei gwblhau cyn y gaeaf, ond bydd angen parhau i fonitro'r safle dros y gaeaf i asesu sut y bydd y glaw yn effeithio ar y mynydd, a phennu a oes angen cynnal gwaith pellach a gwaith addasu. Bydd gwaith i gwblhau'r prosiect yn cynnwys gorffen y proffiliau terfynol, gosod ac atgyweirio'r seilwaith draenio ac adfer y safle.

Roedd yr Arweinydd yn falch o gyhoeddi bod y safle bellach yn ddiogel (er y tirlithriad mawr yn RhCT, un o'r tirlithriadau mwyaf yn hanes Cymru) - ar ôl cwblhau'r gwaith yma fydd dim angen cynnal rhagor o waith ar y safle. I gloi, roedd yr Arweinydd wedi cyhoeddi bod cais wedi cael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru i gynnal ymyriadau pellach ar domennydd eraill.

Nid oedd unrhyw gwestiwn ategol.

7) Cwestiwn gan Gyngorydd y Fwrdeistref Sirol W. Lewis i Arweinydd y Cyngor - Cyngorydd y Fwrdeistref Sirol A. Morgan OBE:

"Sut ydy'r Cyngor yn gweithio gyda banciau bwyd, ac yn eu cefnogi nhw, drwy'r argyfwng Costau Byw?"

Ymateb gan Gyngorydd y Fwrdeistref Sirol A. Morgan OBE:

Pwysleisiodd yr Arweinydd fod y Cyngor wedi bod yn darparu cymorth uniongyrchol i'r banciau bwyd lleol a chymorth drwy ei bŵer prynu dros y blynyddoedd. Gyda chymorth micrograntiau, ychwanegodd yr Arweinydd fod ceisiadau 75 o brosiectau a grwpiau cymunedol wedi cael eu cymeradwyo a byddan nhw'n dechrau'r broses o ddarparu'r cynlluniau cyn bo hir, gyda rhai yn cynnwys darpariaeth yn ystod y gwyliau ac eraill yn cynnig darpariaeth fwyd. Mae'r Gronfa Rhwydweithiau Cymdogaeth yn cynnig grantiau o hyd at £1,000 i sefydliadau a grwpiau cymunedol. Nododd yr Arweinydd y bydd Microgrant Cymunedol CBRhCT - Cronfa Ffyniant Gyffredin - yn cynnwys dyraniad o oddeutu £40,000 ar gyfer darpariaeth fwyd gynaliadwy. Cafodd y cyllid yma ei sicrhau gan y Cyngor er mwyn cwrdd â'r galw cynyddol.

Roedd yr Arweinydd wedi cydnabod y garfan fach, sy'n cael ei harwain gan Syd Dennis, am y gwaith sy'n cael ei wneud gyda chysylltwyr cymunedol, drwy rwydwaith RhCT Gyda'n Gilydd, sy'n cefnogi trigolion yn ystod cyfnodau anodd. Roedd yr Arweinydd yn gobeithio y bydd yr economi yn gwella a bydd y sefyllfa o ran gwariant y cyhoedd yn newid, gan leihau'r galw am fanciau bwyd ymhlith trigolion, wrth iddyn nhw symud allan o dlodi.

Nid oedd unrhyw gwestiwn ategol.

8) Cwestiwn gan Gyngorydd y Fwrdeistref Sirol M Maohoub i Arweinydd y Cyngor, Cyngorydd y Fwrdeistref Sirol A Morgan OBE:

"A wnaiff yr Arweinydd roi diweddariad ar yr hyn y mae'r Cyngor yn ei wneud i baratoi ar gyfer cynllun 20mya Llywodraeth Cymru?"

Ymateb gan Gyngorydd y Fwrdeistref Sirol A. Morgan OBE:

Cadarnhaodd yr Arweinydd fod llawer o waith eisoes wedi ei wneud i gyflawni blaenoriaeth Llywodraeth Cymru. Yn 2021/22, cafodd £53,522.62 ei wario ar waith paratoadol ac yn 2022/23, cafodd £1.1 miliwn pellach ei wario ar adolygu rheoliadau traffig a chynnal profion dylunio a chafodd y marciau cylchol 20mya eu tynnu i lawr mewn rhai ardaloedd. Mae'r gwaith gweithgynhyrchu 1,268 o arwyddion newydd wedi cael ei gomisiynu ac mae carfanau newydd wedi'u trefnu i osod yr arwyddion newydd, ac mae'r broses o symud y pyrth arafu yn RhCT wedi dechrau.

Rhoddodd yr Arweinydd wybod bod y Cyngor yn wynebu heriau mawr i gyflawni'r gwaith erbyn y terfyn amser, sef 1 Medi, ac mae'r cynllun yma'n cael ei blaenoriaethu dros gynlluniau eraill. Fodd bynnag, pwysleisiodd yr Arweinydd er nad oes unrhyw adnoddau pellach ar gael eleni ar gyfer ceisiadau gorchmynion rheoleiddio traffig sy'n cael eu cyflwyno gan Aelodau, bydd unrhyw geisiadau yn parhau i gael eu nodi a'u croesgyfeirio a'u adroddiadau'r Heddlu am Ddamweiniau er mwyn nodi unrhyw faterion sydd angen sylw brys, gan nodi cynlluniau traffig sydd ddim yn rhai brys fel cynlluniau i'w hadolygu yn y dyfodol.

Doedd dim cyfle i ofyn cwestiwn ategol gan fod yr amser ar gyfer gofyn cwestiynau wedi dod i ben.

(Nodwch: Datganodd Cyngorydd y Fwrdeistref Sirol J Brencher fuddiant personol – “ Mae

fy mab yn gweithio i gwmni Trafnidiaeth Cymru”)

32 Rhaglen Waith Y Cyngor 2023/24

Roedd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth - Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu wedi cadarnhau mai dyma yw cyfarfod olaf y Cyngor cyn toriad yr haf, a bydd cyfarfod nesaf y Cyngor Llawn yn cael ei gynnal am 5pm ar 20 Medi 2023. Ychwanegodd y bydd angen trafod nifer fawr o faterion yn ystod y cyfarfod yma, felly mae'n bosibl y bydd angen edrych unwaith eto ar drefn y materion y mae angen eu trafod yn ystod cyfarfodydd y Cyngor yn yr Hydref. Bydd hyn yn cael ei wneud yn rhan o drafodaethau gydag Arweinwyr y Grwpiau ble'n addas.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth wybod y bydd y sesiynau hyfforddiant a'r sesiynau datblygu ar gyfer Aelodau sydd wedi cael eu cyhoeddi yn ddiweddar yn cael eu cynnal am amser cyfleus yn dilyn adborth yr Aelodau.

33 Adolygiad Blynyddol Cylch Rheoli'r Trysorlys 2022/23

Yn unol â gofynion Cod Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ar gyfer Rheoli'r Trysorlys a Chod Darbodus y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol, rhoddodd y Dirprwy Brif Weithredwr a Chyfarwyddwr Cyfadran, Cyllid, Gwasanaethau Rheng Flaen a Gwasanaethau Digidol wybodaeth i'r Aelodau ynglŷn â:

- Gweithgarwch Rheoli'r Trysorlys y Cyngor yn ystod 2022/23; a
- Gwir Ddangosyddion Darbodus a Dangosyddion y Trysorlys ar gyfer 2022/23.

Cyn mynd ati i bennu'r meysydd allweddol sydd wedi'u nodi yn yr adroddiad, rhoddodd y Cyfarwyddwr Cyfadran wybod bod gweithgarwch Rheoli'r Trysorlys y Cyngor yn cael ei reoleiddio a'i lywodraethu gan godau ymarfer ac mae'r Cyngor yn parhau i gydymffurfio â'r holl ofynion perthnasol. Mae'r cynghorwyr Trysorlys yn rhoi gwybodaeth a chynghor i'r Cyngor, ond yn nodi bod pob penderfyniad sy'n cael ei wneud yn benderfyniad gan y Cyngor.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Cyfadran wybod bod y Cyngor yn parhau i weithredu ei strategaeth risg-isel, a hynny mewn cyd-destun economaidd heriol, gan fanteisio i'r eithaf ar falans arian parod y Cyngor. Ychwanegodd fod costau cyfalaf net y Cyngor ar gyfer y flwyddyn wedi'u cyflawni o fewn y gyllideb a doedd dim cyfleoedd i leihau costau benthyca drwy wneud newidiadau i'r amserlen yn ystod y flwyddyn, caiff hyn ei adolygu'n gyson.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Cyfadran drosolwg o weithgarwch benthyca'r Cyngor - y gyfradd llog gyfartalog gymhwysol ar gyfer y flwyddyn oedd 2.86% ac mae'r Cyngor yn parhau i gadw cyllid ad-daladwy Llywodraeth Cymru ar gyfer seilwaith trafndiaeth. £135miliwn oedd cyfanswm y gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn ariannol ddiweddaf, a £503miliwn oedd y Gofyniad Gwariant Cyfalaf, sy'n cynrychioli'r angen sylfaenol i fenthyca. Mae'r cyfanswm benthyca ar ddiwedd y flwyddyn (sef £294miliwn) yn dangos bod sefyllfa'r Cyngor o ran benthyca yn parhau i fod yn gadarnhaol.

I gloi, nododd y Cyfarwyddwr Cyfadran fod y Cyngor wedi gweithredu o fewn ei

derfynau ar gyfer benthyca darbodus ac o ganlyniad i hynny, mae ei amlen gyfalaf wedi cynyddu gan £40.5miliwn i adlewyrchu'r cynnydd yng nghostau'r prosiect. Roedd y Cyfarwyddwr Cyfadran wedi cadarnhau y bydd yr adroddiad yn cael ei adolygu gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Yn dilyn trafodaeth, roedd y Cyfarwyddwr Cyfadran wedi ymateb i sawl ymholiad am yr adroddiad, cadarnhawyd y bydd diweddariad a chyflwyniad am Gynllun Ariannol Tymor Canolig y Cyngor yn cael ei roi i'r Aelodau cyn cyfarfod y Cyngor ym mis Medi (bydd modd cyflwyno cais am hyfforddiant unigol yn rhan o'r broses Adolygu Datblygiad Personol i Aelodau).

PENDERFYNWYD:

1. Nodi cynnwys yr adroddiad; a
2. Nodi'r trefniadau cyllido ar gyfer y Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy, fel sydd wedi'u nodi yn adran 12.

34

Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig 2022-2037. Y Diweddaraf Am Faterion Cynllunio Cenedlaethol a Rhanbarthol a Chymeradwyaeth Ar Gyfer Cytundeb Cyflawni a Diwygiad I'r Amserlen Ar Gyfer Gwaith Paratoi Parhaus Y Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig.

Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig 2022-2037 - Y Diweddaraf am Faterion Cynllunio Cenedlaethol a Rhanbarthol a Chymeradwyaeth ar gyfer Cytundeb Cyflawni a Diwygiad i'r Amserlen ar gyfer Gwaith Paratoi Parhaus Y Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig.

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Materion Ffyniant a Datblygu yr adroddiad sy'n pennu materion cynllunio rhanbarthol a chenedlaethol parhaus sy'n dylanwadu ar waith paratoi'r Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig 2022-2037.

Tynnodd y Cyfarwyddwr sylw'r Aelodau at adran 5 yn yr adroddiad, sy'n nodi'r wybodaeth am y cynnydd cadarnhaol sydd wedi'i wneud hyd yn hyn o ran llunio Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig. Mae'r adroddiad hefyd yn esbonio'r ffactorau sydd wedi cyfrannu at y cynnig i ymestyn yr amserlen sydd wedi'i phennu er mwyn llunio'r Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig. Roedd y Cyfarwyddwr wedi cynnig bod y strategaeth yn cael ei chyflwyno i'r Cyngor ym mis Tachwedd 2023, a hynny cyn y cyfnod ymgynghori 6 wythnos ar gyfer y Strategaeth a ffafrir.

Wrth gyfeirio at faterion sy'n effeithio ar gynnydd y Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig, cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Materion Ffyniant a Datblygu at y fersiwn newydd o ddogfen Nodyn Cyngor Technegol 15 (NCT 15) ar gyfer Perygl Llifogydd sy'n creu rheolau penodol ar gyfer dyrannu tir yn y Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig a'r ceisiadau cynllunio dilynol. Cyfeiriodd at yr anawsterau sy'n codi wrth bennu opsiynau ar gyfer twf hyd yn hyn a'r angen am eglurder o'r fersiwn newydd o'r NCT y mae disgwyl iddo gael ei gyhoeddi yn y flwyddyn newydd, yn dilyn trafodaethau rhwng Swyddogion Cynllunio a Llywodraeth Cymru.

I gloi, tynnodd y Cyfarwyddwr Materion Ffyniant a Datblygu sylw'r Aelodau at adran 5 o'r adroddiad, sy'n cynnwys y newidiadau arfaethedig i'r amserlen. Mae'r dyddiadau blaenorol a gafodd eu cytuno wedi'u dangos yn glir, ynghyd a'r dyddiadau newydd arfaethedig.

Roedd Cadeirydd Grŵp Llywio'r Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig, y Cynghorydd L Tomkinson, wedi sôn am gyfraniad y Grŵp Llywio trawsbleidiol hyd yn hyn o ran camau a chynnwys y cynllun i sicrhau bod pob mater yn cael ei ystyried yn briodol. Roedd y Cynghorydd wedi diolch i'r Aelodau am eu cyfraniadau cadarnhaol i'r Grŵp pwysig yma.

Ar ôl trafod yr adroddiad, **PENDERFYNWYD**:

1. Nodi'r materion sydd wedi'u nodi ac sy'n effeithio ar waith llunio'r Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig yn unol â'r amserlen gymeradwy.
2. Cymeradwyo'r diwygiad i amserlen y Cytundeb Cyflawni ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig er mwyn ymestyn y cyfnod ar gyfer llunio'r cynllun. Mae hyn wedi'i nodi yn adran 5 o'r adroddiad ac yn y Cytundeb Cyflawni newydd sydd wedi'i atodi yn Atodiad 1.
3. Ceisio cydsyniad Llywodraeth Cymru i weithredu'r newidiadau i'r Cytundeb Cyflawni.
4. Awdurdodi'r Cyfarwyddwr Materion Ffyniant a Datblygu i wneud newidiadau bach i'r amserlen, gan ymgynghori â'r Aelod o'r Cabinet ar faterion Ffyniant a Datblygu. Gofyn bod Grŵp Llywio'r Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig yn cael gweld unrhyw ddiwygiadau sy'n cael eu gwneud gan y Cyfarwyddwr Materion Ffyniant a Datblygu.

35 Newid Aelodaeth

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth - Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu wybod am y newidiadau i aelodaeth y Grŵp Llafur yn rhan o'r Gynghrair ar gyfer Blwyddyn y Cyngor 2023/24.

Ar ôl trafod yr adroddiad, **PENDERFYNWYD** nodi y bydd:

1. Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol J Smith yn cynrychioli'r Awdurdod Lleol yn rhan o'r Gynghrair o hyn ymlaen; a
2. Bydd gohebiaeth yn cael ei hanfon i'r Gynghrair er mwyn rhoi gwybod am y newid i gynrychiolydd yr Awdurdod.

36 Materion Brys

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth - Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu wybod bod y Llywydd, yn unol â Rheol Gweithdrefn 10.5, wedi rhoi caniatâd i'r Cyngor Llawn benderfynu a ddylai'r Cynnig Brys hwn:

- Cael ei drafod yn y cyfarfod; neu
- Gohirio'r Cynnig tan y cyfarfod nesaf, i'w drafod gyda mantais cyngor ysgrifenedig gan Swyddogion; neu
- Ei atgyfeirio i'r Adain Weithredol neu Bwyllgor.

PENDERFYNWYD trafod y Rhybudd o Gynnig brys yn y cyfarfod.

(**Nodwch**: Roedd y Llywydd, Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol G Hughes, a Chynghorydd y Fwrdeistref Sirol W Hughes wedi gadael y cyfarfod ar gyfer y drafodaeth yma, a hynny ar ôl iddyn nhw ddatgan buddiant personol a buddiant

sy'n rhagfarnu (gweler cofnod 27).

Yn absenoldeb y Llywydd, camodd Cynghorydd y Fwrdeistref Sirol B Stephens, y Dirprwy Lywydd, i rôl y Cadeirydd ar gyfer eitem 10.

37 Rhybudd O Gynnig Brys

Trafod Rhybudd o Gynnig sydd wedi'i gyflwyno yn enwau Cynghorwyr y Fwrdeistref Sirol **A O Rogers; D Wood, K Morgan, S Evans, D Grehan, H Gronow, P Evans ac A Ellis:**

Er gwaethaf yr e-bost gan y Prif Weithredwr a anfonwyd at yr Aelodau am 13:26 o'r gloch ddoe, mae'r Cyngor yma'n gresynu nad oedd ganddo unrhyw wybodaeth flaenorol am gynlluniau i derfynu darpariaeth fewnol y gwasanaeth gofal yn y cartref symudol gyda'r nos . Rhoddwyd gwybod i'r holl Aelodau am y cynnig yma drwy e-bost a anfonwyd ddeuddydd yn ôl gan staff sy'n gweithio yn y gwasanaeth. Cawson nhw eu galw i gyfarfod gyda swyddogion ac undebau yr wythnos ddiwethaf i gael gwybod am y bwriad i roi'r gwasanaeth ar gontract allanol i ddarparwyr eraill yn y sector preifat/annibynnol.

Mae hyn yn mynd yn groes i ymrwymiad y Cyngor i warchod gwasanaethau a ddarperir yn uniongyrchol lle mae'r staff yn cael eu talu ar Delerau ac Amodau Cenedlaethol. Mae'n anfaddeuol bod newid o'r fath i wasanaeth gwerthfawr ac angenrheidiol iawn wedi cael ei ystyried gan reolwyr o dan benderfyniad dirprwyedig gweithredol nas cyhoeddwyd tan ddoe.

Roedd Rhaglen Waith y Cabinet hefyd wedi'i diwygio, gydag Adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Strategaeth Gwasanaethau i Oedolion ddrafft, yr oedd disgwyl iddyn nhw gael eu trafod ym mis Gorffennaf, bellach wedi'u symud i fis Hydref 2023. Pe byddai'r adroddiadau yma wedi cael eu trafod ym mis Gorffennaf yn ôl y cynllun gwreiddiol, byddai o leiaf rhywfaint o wybodaeth gan yr Aelodau am y cynnig i derfynu'r gwasanaeth gyda'r nos.

Mae'r Penderfyniad Dirprwyedig Gweithredol sydd wrthi'n cael ei gyhoeddi yn mynd i'r afael â rhywfaint o bryderon yr Aelodau am y broses briodol. Serch hynny, nid yw'n awdurdodi penderfyniad y swyddog ym mis Mawrth i beidio â derbyn atgyfeiriadau, gan fynd ati'n fwriadol i gwtogi'r gwasanaeth a pheri i'r Prif Weithredwr ddatgan bod y "trefniant presennol ddim yn cyflwyno'r dull mwyaf effeithiol o ddarparu'r gofal a chymorth yma mwyach" yn ei e-bost.

O dan yr amgylchiadau yma, mae'n bwysig sicrhau dealltwriaeth o ran sut mae modd i swyddogion ddefnyddio awdurdod gweithredol i gwtogi ar wasanaeth, gyda'r nod o gael gwared arno yn y pen draw, heb yn wybod i'r Aelodau a heb eu caniatâd.

Mae'r Cyngor yma felly'n gofyn i'r Prif Weithredwr wneud datganiad heddiw, cyn y toriad, ynghylch:

- Pam fod y gwasanaeth wedi'i gwtogi'n fwriadol ym mis Mawrth a pham na chyhoeddwyd hysbysiad o benderfyniad dirprwyedig ynglŷn â'r newid hwnnw?
- Sut mae modd i ddileu gwasanaeth gael ei ystyried yn benderfyniad gweithredol yn hytrach na phenderfyniad i'r Cabinet/Cyngor Llawn.

Yn dilyn trafodaeth, **PENDERFYNWYD** mabwysiadu'r Rhybudd o Gynnig Brys a darparodd y Prif Weithredwr y datganiad canlynol:

"Bydd Aelodau'n cofio strategaeth y gyllideb a gafodd ei chymeradwyo gan y Cyngor ar 8 Mawrth 2023, pan gytunodd y Cyngor i strategaeth y gyllideb a oedd yn cau'r bwch digynsail gwerth £38miliwn yn y gyllideb. Roedd strategaeth y gyllideb yn destun ymgynghoriad cynhwysfawr, ac roedd y Cyngor eisoes wedi dechrau ymgynghoriad mewn perthynas â sawl newid i wasanaethau allweddol a oedd yn cael effaith bellgyrhaeddol ar ein cymunedau, gan gynnwys y newidiadau hynny i wasanaethau gwastraff a phrydau yn y gymuned, a hynny cyn cyhoeddi setliad dros dro Llywodraeth Cymru.

Cafodd yr adolygiad o'r Gwasanaeth Gofal yn y Cartref symudol gyda'r nos ei ystyried yn rhan o arbedion effeithlonrwydd gwasanaethau ac arbedion ad-drefnu gwasanaethau gweithredol, fel sydd wedi'u cytuno yn rhan o strategaeth y gyllideb. Yn nghyd-destun y galw cynyddol a'r pwysau parhaus y mae'r Cyngor yn ei wynebu o ran y gyllideb, mae'r Cyngor yn adolygu'i holl wasanaethau, gan gynnwys y ddarpariaeth gofal cymdeithasol, yn unol â threfniadau cynllun ariannol tymor canolig y Cyngor a'r Fframwaith Rheoli Cyflawniad.

Er mwyn rhoi cyd-destun i Aelodau, mae gwasanaeth gofal yn y cartref ehangach y Cyngor yn darparu 17,000 awr o ofal a chymorth yn y cartref bob wythnos i 1,431 o oedolion ledled Rhondda Cynon Taf, yn rhan o'i wasanaethau mewnol a'r gwasanaethau sydd wedi'u comisiynu, a hynny er mwyn cyflawni'n dyletswyddau statudol yn unol â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Mae'r Gwasanaeth Gofal yn y Cartref symudol gyda'r nos yn wasanaeth dewisol bach sy'n cael ei ddefnyddio i leihau'r amser sy'n mynd heibio rhwng yr ymweliad olaf yn y nos a'r ymweliad cyntaf yn y bore, gyda rhai ymweliadau'n cael eu cynnal dros nos i ddarparu gofal ymatal. Mae'r gwasanaeth yn darparu 145 awr o ofal yr wythnos, gan gefnogi 46 o bobl.

Does dim gofyniad statudol i ddarparu Gwasanaeth Gofal yn y Cartref gyda'r nos, a hyd y gwyddon ni, dydy'r gwasanaeth yma ddim yn cael ei ddarparu gan unrhyw Gyngor arall yng Nghymru. Roedd y gwasanaeth dewisol yma'n destun adolygiad yn rhan o strategaeth y gyllideb a'r trefniadau parhaus ar gyfer y cynllun ariannol tymor canolig, ac yn rhan o'r adolygiad, o fis Ebrill roedd anghenion gofal a chymorth cwsmeriaid newydd yn cael eu diwallu drwy ddarpariaeth amgen, a doedd neb wedi cael wedi cael eu hychwanegu i'r gwasanaeth gofal yn y cartref gyda'r nos, a hynny er mwyn peidio â chodi disgwyliadau a sicrhau bod modd parhau gyda'r ddarpariaeth gofal oedd yn cael ei chynnig.

Cafodd yr adolygiad o'r gwasanaeth ei ddechrau o ganlyniad i gostau uchel y gwasanaeth, cyfyngiadau'r gwasanaeth o ganlyniad i faint y gwasanaeth a natur ddewisol y gwasanaeth. Doedd dim bwriad i leihau'r gwasanaeth o fis Mawrth; roedd yr aneffeithlonrwydd yma eisoes wedi cael ei nodi ar ôl edrych ar y gwasanaeth adeg cymeradwyo strategaeth y gyllideb.

Mae'r adolygiad wedi pennu y bydd anghenion gofal a chymorth yr unigolion sy'n derbyn y gwasanaeth yma'n cael eu hadolygu a'u hailasesu er mwyn gwneud trefniadau gofal a chymorth amgen a fydd yn diwallu'u hanghenion wedi'u hasesu. Mae modd darparu'r gwasanaethau yma yn rhan o wasanaethau mewnol a gwasanaethau wedi'u comisiynu. Fyddwn ni ddim yn allanol i'r

gwasanaeth symudol gyda'r nos.

O ran y penderfyniad, cafodd y penderfyniad ei wneud yn rhan o weithdrefn penderfyniadau gweithredol wedi'u dirprwyo i sicrhau arbedion effeithlonrwydd ac arbedion ad-drefnu gwasanaethau gweithredol, yn rhan o strategaeth y gyllideb. Nid yw'r penderfyniad yn golygu y bydd gofyn i newid polisi neu gyfeiriad strategol y Cyngor o ran cymorth yn y cartref neu ofal cymdeithasol; mae'n ymateb i anghenion yr oedolion sy'n derbyn gofal a chymorth mewn modd gwahanol. Felly, mae penderfyniad Cyfarwyddwr Dros Dro'r Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'i wneud yn unol â chynllun dirprwyo'r Cyngor.

Rydw i'n gwerthfawrogi bod hyn wedi peri pryder i'n staff, yr undebau llafur, ac mae Aelodau hefyd wedi bod yn pryderu am effaith y penderfyniad ar ein gweithlu gwerthfawr, ac wrth gwrs y bobl hynny sy'n derbyn y gwasanaeth yma. Rydw i eisoes wedi mynd i'r afael â'r trefniadau i adolygu ac ailasesu anghenion yr oedolion sy'n derbyn y gwasanaethau yma, a dyma bwysleisio y bydd y Cyngor yn gweithio'n agos gyda'r undebau llafur i gefnogi'i staff drwy'r cyfnod heriol yma. Does dim angen dileu swyddi a byddwn ni'n rheoli'r materion yma drwy broses rheoli newid y Cyngor. Bydd gan staff gyfle i ddileu swydd yn wirfoddol/ymddeol yn gynnar o wirfodd, neu gael eu hadleoli i ran arall o'r gwasanaeth.

Rydw i'n hyderus bod penderfyniad Cyfarwyddwr Dros Dro'r Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'i wneud yn gywir, a bod angen gweithredu'r newidiadau arfaethedig. Rydw i'n derbyn y bydden ni wedi gallu gwneud yn well wrth fynd i'r afael â'r broses o ymgynghori â'r undebau llafur a sut cafodd staff wybod am y penderfyniad, ac rydw i'n ymddiheuro i'r undebau llafur a'r staff am hyn. Rydw i hefyd yn ymddiheuro am y pryder y mae hyn wedi'i achosi i Aelodau'r Cyngor. Bydda i'n sicrhau ein bod ni'n gwella mewn meysydd penodol wrth symud ymlaen."

Roedd yr Arweinydd wedi cydnabod datganiad y Prif Weithredwr. Dywedodd fod gofyn i swyddogion wneud penderfyniadau gweithredol wedi'u dirprwyo'n gyson, ond ble y bo'n addas, ac ar ôl derbyn cyngor y swyddog priodol, caiff y materion yma eu cyfeirio at yr Aelod o'r Cabinet, y Cabinet neu'r Cyngor. Nododd yr Arweinydd ei fod e'n hapus bod y Cyngor wedi gweithredu yn y ffordd gywir yn yr achos yma, sef gofyn i swyddogion ddefnyddio'r awdurdod dirprwyedig i wneud penderfyniad.

Siaradodd yr Arweinydd am y pwyntiau allweddol a gafodd eu codi gan y Prif Weithredwr, gan bwysleisio nad oes angen dileu unrhyw swyddi gan y bydd y Cyngor yn ceisio cynnig cyfleoedd i ddiswyddo'n wirfoddol, ymddeol yn gynnar o wirfodd, neu adleoli i swydd wag arall yn y gwasanaethau gofal cymdeithasol.

Daeth yr Arweinydd i ben drwy nodi bod angen dysgu gwersi o ran sut cafodd yr wybodaeth yma ei chyfathrebu â staff, roedd yr Arweinydd wedi gofyn bod Aelodau'n gweld y mater yn ei wir oleuni, mae penderfyniadau gweithredol wedi'u dirprwyo'n cael eu gwneud bob dydd, dyma'r tro cyntaf y mae'r Prif Weithredwr wedi gwneud datganiad yn dilyn pryderon gan Aelodau.

Cafodd y Cynghorydd A Rogers gyfle i gyflwyno'i sylwadau. Gofynnodd y Cynghorydd ble yng Nghyfansoddiad y Cyngor y mae modd dod o hyd i'r caniatâd sy'n cael ei roi i swyddog er mwyn cyflwyno a gweithredu newidiadau mawr i wasanaeth ym mis Mawrth, gyda'r bwriad o gau'r gwasanaeth heb angen

rhoi gwybod i Aelodau am y penderfyniad.

Nododd y Cynghorydd Rogers y byddai'r penderfyniad yma wedi elwa o waith craffu gan y Pwyllgorau Craffu perthnasol. Holodd a oedd y penderfyniad wedi arwain at gynnydd yng nghost y gwasanaeth, gan ystyried nad oedd unrhyw atgyfeiriadau pellach wedi'u derbyn ers mis Mawrth, er bod costau staffio wedi parhau i fod yr un fath, a holodd beth oedd y cost unedol newydd cyn mis Mawrth?

Holodd y Cynghorydd Rogers a oedd y gyllideb wedi'i haddasu'n yn unol â'r penderfyniad a oedd wedi'i wneud cyn y flwyddyn ariannol newydd, ar 1 Ebrill 2023, gyda'r bwriad o gau'r gwasanaeth yn y pen draw. Holodd hefyd a oedd Aelodau wedi gweld unrhyw wybodaeth am y mater yma yn rhan o adroddiad i'r Cabinet neu adroddiad i'r Cyngor am y gyllideb. Holodd y Cynghorydd Rogers a oedd unrhyw bryderon wedi'u nodi yn rhan o adroddiadau cyflawniad. Daeth y Cynghorydd â'i gyfraniad i ben drwy holi sut cafodd staff eu gwahodd i gyfarfod ar 4 Gorffennaf cyn i'r penderfyniad wedi'i ddirprwyo gael ei wneud ar 6 Gorffennaf a gofynnodd am eglurhad pellach ynghylch a oedd unrhyw ganiatâd gwleidyddol i gau'r gwasanaeth wedi'i roi ym mis Mawrth, ac os felly, gan bwy?

Roedd y Prif Weithredwr wedi ymateb i'r cwestiynau hynny oedd heb gael eu hateb yn rhan o'i ddatganiad ef:

Rhoddodd y Prif Weithredwr wybod bod yr awdurdod i wneud penderfyniad o'r fath yn dod o dan Adran 3 o Gynllun Dirprwyo'r Cyngor, sy'n rhoi caniatâd i Swyddogion wneud penderfyniadau gweithredol wedi'u dirprwyo. Ychwanegodd fod y penderfyniad i beidio â derbyn rhagor o atgyfeiriadau i'r gwasanaeth o fis Mawrth, yn amodol ar adolygiad o'r gwasanaeth symudol gyda'r nos, wedi'i drafod yn ei ddatganiad. Pwysleisiodd nad oedd y Cyngor yn bwriadu cau'r gwasanaeth neu gynyddu cost unedol y gwasanaeth, ond cafodd ei nodi'n effeithlonrwydd yr oedd angen ei wneud yn rhan o strategaeth y gyllideb.

Rhoddodd y Prif Weithredwr wybod bod y penderfyniad wedi cael ei wneud yn ystod y drafodaeth am Strategaeth y Gyllideb a gafodd ei thrafod yn rhan o gyfarfod y Cyngor ar 8 Mawrth 2023. Nododd nad oedd y penderfyniad yn ymwneud â chyflawniad y gwasanaeth, roedd yn ymwneud â materion effeithlonrwydd, gyda'r Cyngor yn defnyddio'i adnoddau i gynnal ei wasanaethau canolog yn y modd mwyaf effeithlon. Ychwanegodd fod staff wedi derbyn gwahoddiad i gyfarfod er mwyn cael gwybod am y newid i'w gwasanaethau, gan nodi ei fod e eisoes wedi cyfeirio at hyn yn ei ddatganiad. Roedd y Prif Weithredwr wedi ymddiheuro am y ffordd y cafodd y newid yma'i chyfathrebu gan ychwanegu bod angen dysgu gwers o'r profiad yma.

I gloi, o ran caniatâd gwleidyddol, rhoddodd y Prif Weithredwr wybod bod y penderfyniad yma wedi cael ei wneud yn rhan o'r effeithlonrwyddau gweithredol a gafodd eu hystyried gan y Cyngor yn rhan o'i gyfarfod ym mis Mawrth eleni.

Roedd y Cynghorydd W Jones wedi diolch i'r Prif Weithredwr am ei ddatganiad onest a didwyll, gan nodi ei fod e'n fodlon â'r penderfyniad cyhyd â bod swyddogion yn hyderus y bydd modd iddyn nhw gynnal y gwasanaeth a bod staff yn cael eu cefnogi.

Pwysleisiodd y Cynghorydd S Trask bwysigrwydd blaenoriaethu defnyddwyr gwasanaeth, yn ogystal â chofio am staff y Cyngor. Roedd e'n falch o glywed nad oedd unrhyw gynlluniau ar y gweill i ddileu swyddi ac roedd e'n dymuno

estyn ei ddymuniadau gorau i'r rheiny sy'n dewis ymddeol a'r rheiny sydd am gael eu hadleoli. Roedd y Cyngorydd yn gobeithio y byddan nhw'n derbyn rôl addas ac yn parhau i weithio i'r Cyngor am flynyddoedd i ddod.

Roedd yr Arweinydd hefyd yn dymuno nodi'r datganiad onest a didwyll gan y Prif Weithredwr. Yn dilyn y datganiad a'r cwestiynau roedd yr Arweinydd wedi codi gyda'r swyddogion, roedd yr Arweinydd yn hyderus y dylai'r penderfyniad yma gael ei wneud yn rhan o gylch gwaith Penderfyniad Gweithredol wedi'i Ddirprwyo. Nododd yr Arweinydd fod angen i'r Cyngor sicrhau bod anghenion y cleientiaid yn cael eu diwallu yn ogystal â sicrhau bod modd blaenoriaethu cyllid mewn meysydd eraill, gan fod y gwasanaethau gofal cymdeithasol o dan bwysau ariannol mawr.

Daeth yr Arweinydd i ben drwy ddweud eto y bydd y Cyngor yn osgoi dileu swyddi drwy gynnig cyfleoedd i ymddeol yn gynnar o wirfodd ac adleoli i ran arall o'r gwasanaeth, a bydd hyn yn cael ei reoli yn rhan o bolisi rheoli newid y Cyngor, gan weithio'n agos â'r Undebau Llafur a staff.

Daeth y cyfarfod i ben am 6.34 pm

**Y Cyngorydd G Hughes
Cadeirydd.**